Ontwikkeling en pilootproject van een wachtsysteem voor palliatieve terminale patiënten in de eerste lijn, gebruikmakend van een nieuw multidisciplinair communicatie-platform: 'het IRIS-project'

Haio: VAN STEENBERGEN Sophie , KUL
Promotor: VAN DEN BLOCK Lieve , V.U.B.
Praktijkopleider: STUBBE Charles

Context: Door vergrijzing van de bevolking en de wens van patiënten om thuis te sterven wordt de huisarts meer en meer geconfronteerd met palliatieve patiënten. Deze kwetsbare groep vraagt een groot engagement, ook buiten de werkuren. Door de vervrouwelijking van het beroep en de groeiende aandacht voor een goede work-life balans, is er nood aan georganiseerde en gecoördineerde continuïteit van zorg.

Onderzoeksvraag: Om betere kwaliteit en continuïteit van zorg te kunnen bieden buiten de kantooruren in de eerste lijn, beoogden we het uitbouwen van een regionaal wachtsysteem voor palliatieve, terminale patiënten in combinatie met een elektronisch communicatieplatform (IRIS Palliatief Zorgdossier (IRIS PZ)) tussen zorgverleners. Het doel van dit pilootproject is om deze nieuwe werkwijze te ontwikkelen en de implementatie ervan te evalueren door de betrokken partijen. De hoofdvraag van deze masterthesis luidt: 'Hoe wordt het regionale wachtsysteem en bijhorend elektronisch IRIS Palliatief Zorgdossier voor palliatieve, terminale patiënten die thuis wonen geëvalueerd door de artsen, verpleegkundigen, mantelzorgers en de palliatieve thuiszorgequipe'?

Methode: Om het regionaal palliatief wachtsysteem uit te bouwen werd een bevraging georganiseerd bij alle huisartsen uit Berchem. Nadien werd een samenwerkingsverband opgestart tussen 18 huisartsen, verschillende thuisverpleegploegen en Palliatieve Hulpverlening Antwerpen (PHA) met het doel het uitbouwen van een regionaal wachtsysteem voor palliatieve, terminale patiënten. Dit wachtsysteem was gebaseerd op een bestaand wachtsysteem voor palliatieve, terminale patiënten in groepspraktijk Fruithof. Om een communicatieplatform te ontwikkelen om de uitwisseling van informatie tussen betrokken zorgverleners te optimaliseren, werd geëxploreerd hoe medische gegevens van patiënten op een veilige en efficiënte manier gedeeld kunnen worden tussen zorgverleners. Het IRIS PZ werd hiervoor ontwikkeld. Via een dagboeksysteem ('journaling') kunnen naast artsen, ook (thuis)verpleegploegen en PHA hier actief aan deelnemen. Het 'IRIS-project' ' de combinatie van het regionaal wachtsysteem met het IRIS PZ- zal gedurende een periode van 12 maanden geïmplementeerd worden. De evaluatie ervan gebeurt op kwalitatieve wijze door 1) een tussentijdse evaluatie met alle betrokken zorgverleners, 2) interviews met mantelzorgers na overlijden van hun naaste en 3) door een eindevaluatie via semi-gestructureerde interviews. De kwantitatieve evaluatie gebeurt door 1) gestructureerde vragenlijsten voor de huisarts na overlijden van een patiënt en 2) datamining van het IRIS PZ zelf.

Resultaten: Tijdens de tussentijdse evaluatie blijkt dat het regionaal palliatief wachtsysteem door de huisartsen met veel palliatieve patiënten als heel positief beschouwd wordt, omdat ze door zorg en expertise te delen hun patiënten gemakkelijker kunnen loslaten. Een ander deel van de huisartsen, met minder palliatieve patiënten, heeft het hier moeilijker mee en beschouwt het wachtsysteem daarom als een extra last. Het IRIS PZ wordt zeer positief geëvalueerd door alle zorgverleners. Het wordt als gebruiksvriendelijk ervaren en zorgt voor vlotte informatiedoorstroming. Huisartsen vinden het een kwaliteitsverbetering zowel wat betreft dossier als communicatie. Als negatief aspect geven een aantal artsen de workload ('dubbel werk') aan en het ontbreken van een koppeling met het EMD

en eHealth. Het IRIS-project wordt door mantelzorgers van overleden patiënten als positief ervaren. Ze geven aan een veilig en gerust gevoel te hebben door de goede bereikbaarheid van een arts die op de hoogte is van het dossier. Tijdens de eindevaluatie via semi-gestructureerde interviews worden de resultaten van de tussentijdse evaluatie bevestigd. 100% van alle zorgverleners zou het IRIS PZ aanbevelen aan een collega en wil het in de toekomst blijven gebruiken. Uit kwantitatieve evaluatie d.m.v. vragenlijsten na overlijden van een patiënt blijkt dat 85% van de huisartsen het IRIS PZ als 'heel nuttig' beschouwt voor het organiseren van kwaliteitsvolle zorg, voor het uitwisselen van informatie tussen zorgverleners en voor het verzorgen van continuïteit van zorg.. Kwantitatief onderzoek via datamining van IRIS toont aan dat er tijdens een periode van 12 maanden 84 zorgverleners en 48 patiënten in het IRIS PZ actief zijn (geweest). Er waren 379 dagboekmeldingen tussen de zorgverleners.

Conclusie: De bereidheid van huisartsen om de zorg voor palliatieve, terminale patiënten buiten de kantooruren te delen hangt af van individuele en praktijkgebonden factoren, zoals het aantal palliatieve patiënten per jaar. Het IRIS PZ wordt door de verschillende zorgverleners beschouwd als een kwaliteitsbevorderend communicatieplatform dat een grote meerwaarde biedt voor de continuïteit van zorg en de samenwerking tussen zorgverleners. De zorgverleners zijn dan ook vragende partij voor actieve verspreiding van dit platform. Globaal genomen heeft dit IRIS-project geleid tot een vruchtbare multidisciplinaire samenwerking tussen huisartsen, verpleegkundigen en palliatieve equipe en geeft het een erg veilig en gerust gevoel aan de mantelzorger.